

Taak van de Commissie

De Commissie heeft tot taak omtrent een zo goed mogelijk geformuleerd en gedocumenteerd verzoek een aanbeveling te doen, waarin met reden omkleed wordt aangegeven:

- welke handelingen, werken of werkzaamheden aan te bevelen zijn als maatregelen die redelijkerwijs noodzakelijk zijn ter voorkoming, beperking of herstel van schade ten gevolge van bodemdaling door aardgaswinning.
- welke kosten, hetzij van vorenbedoelde maatregelen, hetzij anderszins (compensaties) NAM en Vermilion naar het oordeel van de Commissie zou moeten vergoeden overeenkomstig de regels van de overeenkomst.

De commissie is werkzaam voor zowel de overeenkomst met NAM als de overeenkomst met Vermilion.

Meer informatie vindt u op de website: www.bodemdalingfryslan.nl

Samenstelling van de Commissie per 31 december 2018

De Commissie bestaat volgens de overeenkomst uit vier deskundigen, waarvan Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân en het bestuur van Wetterskip Fryslân er elk één benoemen en NAM twee. Tevens is in plaatsvervangende voorzien.

De Commissie is per 31 december 2018 als volgt samengesteld:

Benoemd door de provincie	
1. K.A. Beks (Voorzitter)	Voorheen Projectmanager bij de provincie Fryslân
2. Ir.dr.s. P.L. Lap (plaatsvervanger voor 1.)	Oud directeur Wegen en Kanalen van de provincie Fryslân
Benoemd door Wetterskip Fryslân	
3. Ir. W.G. Epema	Oud directeur ingenieur van Hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden
4. Ir. W. P.C. Zeeman (plaatsvervanger voor 3.)	Geohydroloog; oud senior adviseur Water bij DLG
Benoemd door NAM	
5. Dr.ir. J.H.A. Struik (vice-voorzitter)	Voorheen offshore manager bij NAM
6. Prof.ir. A.F. van Tol	Emeritus hoogleraar funderingstechniek TU Delft
7. Mr. R.J. de Roos, (plaatsvervanger voor 5.)	Voorheen associate general counsel bij Shell
8. Ir. Ing. E. van Hijum (plaatsvervanger voor 6.)	Oud directeur ingenieursbureau

De zittingsperiode van de huidige Commissie eindigt op 15 mei 2021.

Secretariaat

Aan de Commissie is een secretariaat toegevoegd. Secretaris van de Commissie is ir.ing. G.J. Steendam. Assistent-secretaris is I.M. Nijhoff.

Het postadres van de Commissie is: Postbus 21, 9280 AA Harkema.

Het secretariaat is bereikbaar op telefoonnummer 06-12795716, per e-mail: secretariaat@bodemdalingfryslan.nl, of via het contactformulier op de website.

Bodemdalingsprognoses en metingen

Prognoses

De Commissie baseert zich bij haar besluitvorming onder meer op de meest recente prognoses inzake de toekomstige bodemdaling. Op basis van de overeenkomsten zijn NAM en Vermilion gehouden tot regelmatig onderzoek, waterpassingen en metingen teneinde de voortgaande feitelijke bodemdaling door aardgaswinning in beeld te brengen en een zo nauwkeurig mogelijke eindprognose op te kunnen stellen. De prognoses dienen door NAM en Vermilion ten minste eenmaal per vijf jaar aan de provincie te worden voorgelegd. De meest recente prognoses voor de NAM-concessies Tietjerksteradeel en Noord Friesland zijn opgenomen in het NAM-rapport met als kenmerk nr. EP201511213444 en is getiteld "Bodemdaling door Aardgaswinning, Nam-velden in Groningen, Friesland en het noorden van Drenthe, Status Rapport 2015 en prognose tot het jaar 2080". Zie ook jaarverslag 2015. Voor Vermilion geldt dat zij op dit moment de prognoses opstelt op basis van de voorspellingen in de geldende winningsplannen.

In de figuur in dit jaarverslag is de meest recente prognose voor de eindfase (2050) opgenomen. Het Statusrapport 2015 van NAM is leidend voor de behandeling van nieuwe claims binnen de NAM-concessies. Voor Vermilion wordt uitgegaan van de prognoses in de geldende winningsplannen.

De vier fases van een claim

Bij de afhandeling van claims kunnen veelal vier fases worden onderscheiden:

Fase 1 onderzoeksfase, planvoorbereiding. In deze fase worden de gevolgen van de bodemdaling door aardgaswinning geïnventariseerd en worden zo nodig oplossingen ontwikkeld en afgewogen om schade te voorkomen of te compenseren. Voor deze oplossingen worden globale kostenramingen en tijdschema's opgesteld. Fase 1 eindigt met een principekeuze voor een van de mogelijke oplossingen.

In **fase 2** wordt deze oplossing vervolgens uitgewerkt. De definitieve situering wordt bepaald, evenals vorm en afmetingen. Gedetailleerd (waterloopkundig en/of grondmechanisch) onderzoek vindt plaats. Onderzocht wordt welke vergunningen nodig zijn en welke procedures moeten worden doorlopen. Tijdschema's en kostenramingen worden verfijnd.

Fase 3 dient als voorbereiding van de uitvoering. Aan de orde zijn zaken als grondaankoop, verkrijgen van vergunningen en opstellen van bestekken en contracten.

In **fase 4** volgt de uitvoering.

Al naar gelang de voortgang van de werkzaamheden in de opeenvolgende fases worden de gemaakte kosten na goedkeuring door de Commissie door NAM en Vermilion op declaratiebasis vergoed. De eindafrekening van een project of werk wordt verwacht binnen zes maanden na (eerste) oplevering.

Overzicht claims 2018

NAM

claim	naam verzoeker	Omschrijving kort	datum verzoek	besluit	datum besluit	Som van Definitieve toezegging
NF6b4	Wetterskip Fryslân	Afronding Fase 2 Dongeradiel	14-11-2018	gehonoreerd	13-12-2018	
				gehonoreerd	13-12-2018	
NF6b5	Wetterskip Fryslân	Samenvoegen eerdere onderzoeken en nieuw maatregelenpakket	14-11-2018	gehonoreerd	13-12-2018	
WF17-2	Wetterskip Fryslân	personeelskosten 2e helft 2017	13-2-2018	gehonoreerd	20-3-2018	€ 33.675,08
WF18-1	Wetterskip Fryslân	personeelskosten 2e helft 2017	10-9-2018	gehonoreerd	25-9-2018	€ 15.603,52
T19b	Wetterskip Fryslân	Vervolg onderzoek fase 2	14-5-2018	gehonoreerd	5-6-2018	€ 22.808,50
T23 a,b,c,d en e	Wetterskip Fryslân	exploitatieelast gemalen	11-9-2018	gehonoreerd	25-9-2018	x* € 20.500,17
		exploitatieelast gemalen	7-5-2018	gehonoreerd	5-6-2018	€ 71.104,30
T23 d	Wetterskip Fryslân	exploitatieelast gemalen	19-11-2018	gehonoreerd	13-12-2018	€ 12.591,70
T24	gemeente Achtkarspelen	Declaratie Interne uren fase 1 en 2	10-9-2018	gehonoreerd ov	25-9-2018	* € 24.801,27
		Fase 3a onderzoek	23-5-2018	gehonoreerd ov	5-6-2018	€ 24.079,00
T27	Coöperatieve vereniging De Dobbe	Claim boothuizen jachthaven te Burgum	3-5-2018	gehonoreerd	5-6-2018	* € 32.246,50
			13-5-2018	gehonoreerd	5-6-2018	* € 3.444,00
			30-8-2018	gehonoreerd	5-6-2018	
					25-9-2018	
T29	Wetterskip Fryslân	Kadeproject Burgumermar 2012	1-5-2018	gehonoreerd	5-6-2018	* € 415.935,97
WF17-2	Wetterskip Fryslân	personeelskosten 2e helft 2017	13-2-2018	gehonoreerd	20-3-2018	€ 24.477,62
WF18-1	Wetterskip Fryslân	Personeelskosten 1e helft 2018	10-9-2018	gehonoreerd	25-9-2018	* € 24.571,97

NF: Wingebied Noord Friesland, T: wingebied Tytsjerksteradiel. * De gehonoreerde kosten zijn reeds uitbetaald door NAM. Met de overdracht van een deel van het veld Tietjerksteradeel per maart 2018 komen de kosten voor rekening van Vermilion. Hier dient derhalve een verrekening plaats te vinden. X Het resterende deel van de toezegging is als gevolg van de overgang van het veld Tietjerksteradeel ook voor rekening Vermilion. Hierop hebben nog enkele kleine correcties plaatsgevonden in de uiteindelijke afrekening (in 2019)

Vermilion

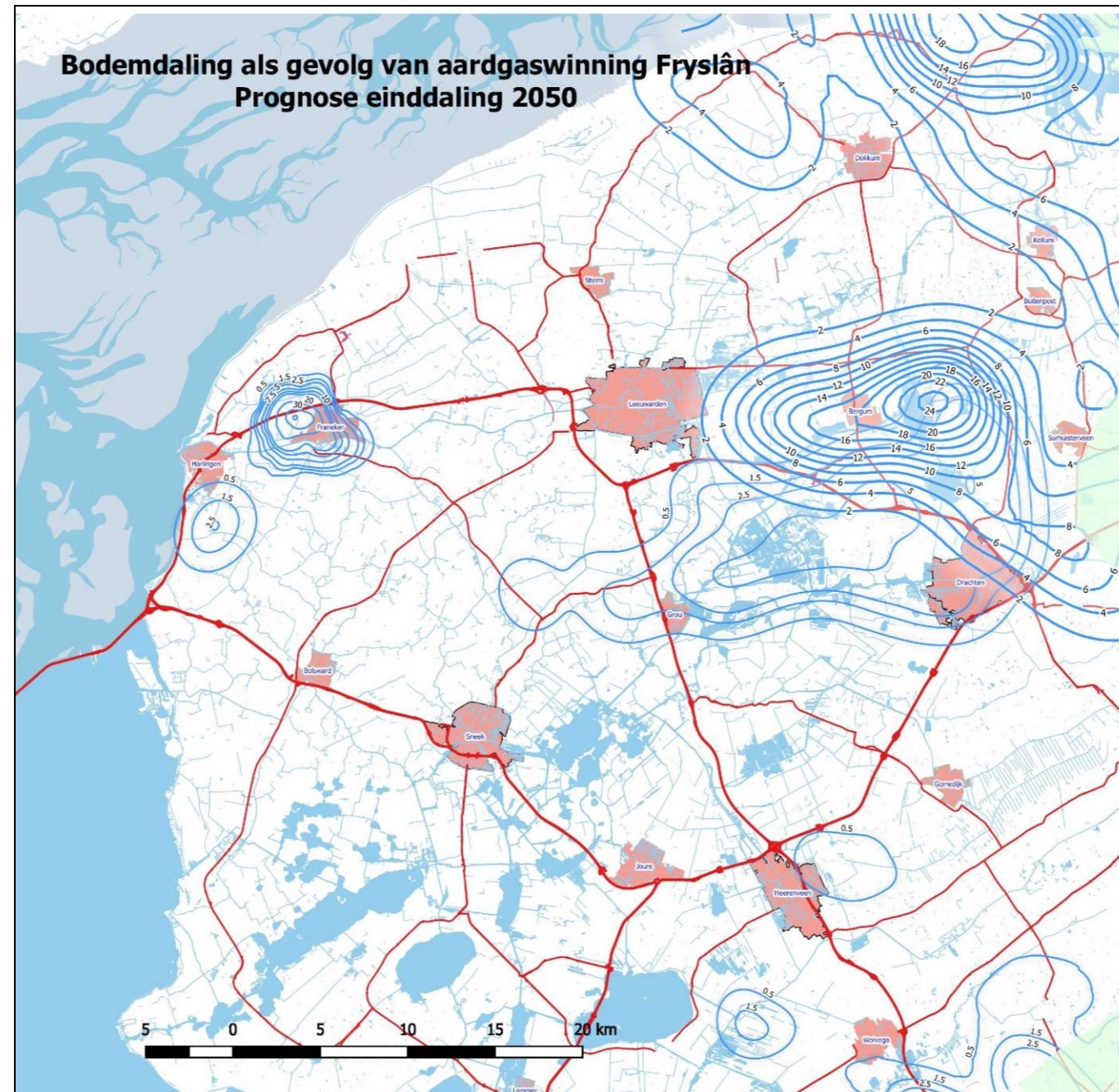
naam verzoeker	Omschrijving kort	datum verzoek	besluit	datum besluit	Som van Definitieve toezegging
Wetterskip Fryslân	Declaratie personele kosten	13-2-2018	gehonoreerd	20-3-2018	€ 1.113,31
Wetterskip Fryslân	Declaratie personele kosten	11-9-2018	gehonoreerd	25-9-2018	€ 481,83
Wetterskip Fryslân	exploitatieelast gemalen	19-11-2018	gehonoreerd	13-12-2018	€ 22.231,15
gemeente Achtkarspelen	Fase 3a Kootsterille	13-11-2018	gehonoreerd	13-12-2018	
Coöperatieve vereniging De Dobbe	Claim boothuizen jachthaven te Burgum	13-11-2018	gehonoreerd	5-6-2018	€ 6.244,20
				13-12-2018	€ 40.246,29
Wetterskip Fryslân	nieuw Fase 1 onderzoek overig Bergum W	13-11-2018	gehonoreerd	13-12-2018	€ 10.262,01
Wetterskip Fryslân	Claim kadeproject De Tike	13-11-2018	gehonoreerd	13-12-2018	

OVERZICHT UITGEKEERDE VERGOEDINGEN T/M 2018 NAM en VERMILION

	Wingebied NAM Noord Friesland	wingebied NAM Tytsjerksteradiel	Totaal	Wingebieden Vermilion
t/m 2006	€ 98.732,03	€ 5.009.490,11	€ 5.108.222,14	
2007	€ 46.886,01	€ 522.561,17	€ 569.447,18	
2008	€ 65.887,24	€ 1.189.628,68	€ 1.255.515,92	
2009	€ 89.139,85	€ 937.080,27	€ 1.026.220,12	
2010	€ 31.351,20	€ 1.148.506,96	€ 1.179.858,16	
2011	€ 18.105,60	€ 278.787,72	€ 296.893,32	
2012	€ 109.886,88	€ 179.085,82	€ 288.972,70	
2013	€ 14.881,49	€ 422.101,66	€ 436.983,15	
2014	€ 22.435,93	€ 93.521,00	€ 115.956,93	
2015	€ 132.159,12	€ 69.412,34	€ 201.571,46	
2016	€ 501.058,34	€ 120.646,08	€ 621.704,42	
2017	€ 95.017,36	€ 657.702,99	€ 752.720,35	€ 6.861,76
2018	€ 116.952,60	€ 785.436,18	€ 902.388,78	€ 1.596,14
totaal	€ 1.342.493,65	€ 11.425.460,98	€ 12.767.954,63	€ 8.457,90

Opgemerkt wordt dat er een verschil zit tussen de toegekende vergoedingen in 2018 en de uitgekeerde vergoedingen in 2018. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat enkele in 2017 toegekende vergoedingen uitgekeerd zijn in 2018 en enkele in 2018 toegekende vergoedingen uitgekeerd zijn in 2018.

Vooraf

In 2018 heeft de commissie haar werk voor zowel de overeenkomst met de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) als de overeenkomst met Vermilion Energy Netherlands b.v. (Vermilion) uitgevoerd. In 2018 is een concessie van NAM (Tietjerksteradeel) overgenomen door Vermilion, waarbij de commissie erop aangedrongen heeft dat eventuele schade volledig door de nieuwe concessiehouder conform de overeenkomst wordt vergoed vanaf een eenduidige datum.

Landelijk heeft de commissie bijgedragen aan het advies van de Tcbb (Technische commissie bodembeweging) over een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland. Dit advies, dat door de minister van Economische Zaken en Klimaat is overgenomen, zal leiden tot een voorstel aan de Tweede Kamer in 2019. In de brief van de minister aan de Tweede Kamer over de afhandeling van mijnbouwschade van september 2018 is aangegeven dat de regionale commissies, zoals de Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân, hun werk kunnen blijven voortzetten voor toetredende partijen.

De samenstelling van de commissie is gewijzigd door het opvolgen van Mr. A.H. Oude Elferink door Mr. R.J. de Roos per 15 mei 2018.

Overeenkomstig de aanbevelingen van de Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân werden door NAM en door Vermilion in 2018 bedragen uitgekeerd als vergoeding voor schade als gevolg van bodemdaling door aardgaswinning in de concessiegebieden Tietjerksteradeel en Noord-Friesland. Er zal verrekening ten gevolge van concessiewijzigingen plaatsvinden.

In totaal is door NAM en Vermilion sinds de start van de overeenkomsten in totaal ca. € 12,8 miljoen uitgekeerd.

Tot slot willen wij opmerken dat de door de commissie genomen besluiten tot schadevergoeding door de betrokken gaswinningsbedrijven binnen enkele weken zijn geëffectueerd.

K.A. Beks, voorzitter

Werkzaamheden

In 2018 zijn door de commissie diverse claims behandeld. Dit betrof onder andere op verzoek van het waterschap, een herijking van de claim van Wetterskip Fryslân voor het gebied Dongeradeel. In de afgelopen jaren is het landelijk beleid, het provinciaal beleid en het beleid van het waterschap ten aanzien van het waterbeheer stringenter geworden. Het waterschap en de commissie hebben daarom besloten eerder gemaakte afspraken hierop aan te passen.

Op 18 maart 2018 is het grootste deel van het wingebied Tietjerksteradeel overgegaan van NAM naar Vermilion. Dat betekent voor de claimanten dat schade als gevolg van bodemdaling vanaf dat moment via de commissie verhaald kan worden op Vermilion. Dit geldt ook voor reeds in het verleden ontstane schade.

Binnen het wingebied Tietjerksteradeel zijn onder andere de claims van Jachthaven De Dobbe UA en gemeente Achtkarspelen behandeld. Voor de eerste claim is een bedrag van ca. € 495.000,- beschikbaar gesteld om de negatieve gevolgen van bodemdaling door gaswinning aan de boothuizen te compenseren. Het betreft met name het ophogen van alle boothuizen tot een niveau van vóór de gaswinning met inachtneming van nog voorziene toekomstige bodemdaling door gaswinning. Uitvoering is voorzien in 2019. Voor Achtkarspelen is het aanleggen van drainage en afkoppelen van delen van hemelwaterafvoer van het vuilwaterrioolstelsel in delen van Kootstertille voorzien. Uitvoering van de maatregelen lift mee met de vernieuwing van het rioolstelsel en is voorzien in 2019.

De commissie heeft in 2018 een 7-tal particuliere claims behandeld. In alle gevallen heeft de commissie geconcludeerd dat er geen relatie was tussen de door de claimanten aangegeven schade en bodemdaling als gevolg van aardgaswinning. Gebouwschade als gevolg van bodemdaling door gaswinning kan optreden als de ontstane bodemdaling een scheefstand van enkele meters (verticaal) over een horizontale afstand van 1 kilometer bedraagt. De scheefstand van bodemdaling door gaswinning bedraagt slechts een klein aantal centimeters per kilometer. Alleen in uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld waarin de waterhuishouding die aangepast moet worden als gevolg van bodemdaling door aardgaswinning ter plekke wordt overgecompenseerd, zou dit tot indirecte schade kunnen leiden.

De Commissie heeft in de verslagperiode vier keer vergaderd.

Nadere informatie over het werk van de Commissie is te vinden op www.bodemdalingfryslan.nl

Prognose bodemdaling door gaswinning 1974 – 2050

NAM: ref. Status Rapport 2015, NAM-velden in Groningen, Friesland en het noorden van Drenthe, NAM b.v., EP201511213444, december 2015

Vermilion: winningsplannen opgave 2016 Vermilion

Bodemdaling in cm

Dit kaartje toont o.a. de prognose voor de bodemdaling als gevolg van aardgaswinning door NAM tot 2050 volgens het Status Rapport 2015. Het Status Rapport 2015 is o.a. via de website van de commissie te downloaden (www.bodemdalingfryslan.nl). Voor Vermilion geldt dat de prognose volgens de opgave winningsplannen 2016 is.

Metingen

In haar vergadering van 21 november 2000 heeft de Commissie voor NAM winningsgebieden ingestemd met een programma van hoogtemetingen dat ook wordt aangehouden voor het aangrenzende gebied in Groningen, dat wil zeggen ten minste eens per vijf jaar middels waterpassing een grote of uitgebreide hoogtemeting over de wingebieden van NAM, zo nodig tussentijds aangevuld met een kleine beperkte hoogtemeting. De laatste hoogtemeting heeft plaatsgevonden in 2018, op basis van radar interferometrie (InSAR) en waterpassingen. De resultaten daarvan worden naar verwachting medio 2019 door NAM gerapporteerd. Voor Vermilion worden de verschillende hoogtemetingen uitgevoerd door waterpassingen. De frequentie van metingen ligt vast in de meetplannen voor de verschillende winningsgebieden met een gemiddelde van 1 maal per 5 jaar. Vermilion heeft medio 2018 een Statusrapport uitgebracht (zie website Vermilion) met de meest recente metingen daarin verwerkt.